C/2025/284

24.1.2025

Euroopa Regioonide Komitee arvamus – „Kuidas kasutada ära ühtekuuluvuspoliitika täit potentsiaali demograafiliste muutustega toimetulekuks“

(C/2025/284)

Raportöör: Raquel GARCÍA GONZÁLEZ (ES/PES), Astuuria autonoomse piirkonna valitsuse Euroopa asjade peadirektor

POLIITIKASOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE (edaspidi „komitee“)

1. väljendab heameelt selle üle, et nõukogu eesistujariik Ungari on seadnud prioriteediks demograafilised muutused ja et ühtekuuluvuspoliitika annab konkreetse panuse nende muutustega kaasnevate probleemide lahendamisse. Samuti toetab komitee eesmärki hõlmata demograafilised küsimused ja ühtekuuluvuspoliitika ulatuslikumalt ELi institutsioonide tegevuskavasse nende järgmisel ametiajal;

2. on rahul sellega, et üheksandas ühtekuuluvuspoliitika tuleviku aruandes käsitletakse demograafilist üleminekut, ning peab vajalikuks lisada see praktilisel ja tõhusal viisil järgmise raamistiku põhieesmärkide hulka. Demograafiline kriis on riigi ja piirkonna tasandi kriis, mistõttu demograafiline, rohe- ja digiüleminek peavad paratamatult käima käsikäes;

3. märgib, et praeguses mitmeaastases finantsraamistikus on 26 partnerluslepingus seatud üheks eesmärgiks tegeleda demograafiliste muutustega, kuid täheldab, et programmi tasandil on seda tehtud palju vähem. Komitee nõuab, et selle olukorra parandamiseks kasutataks ära võimalus, mida pakub eelseisev mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamine;

4. tuletab meelde, et demograafilised probleemid mõjutavad eri piirkondi erinevalt ning rõhutab, et nende lahendamine peab olema üks ELi poliitiline eesmärk. Nende dünaamika avaldub sageli piirkondlikul tasandil, tekitades suuri sisemisi erinevusi, mida tuleb ühtekuuluvuspoliitika vahendite eraldamisel arvesse võtta, et mitte põhjustada nende süvenemist. Komitee märgib, et võitlus demograafiliste probleemidega on ELi konkurentsivõime säilitamisel suure tähtsusega, ning nõuab ühtekuuluvuspoliitika strateegilist rakendamist;

5. juhib tähelepanu sellele, et demograafilised probleemid on mitmetahuline nähtus, millel on omavahel seotud ja mitme teguriga põhjused. Nende seas on lisaks puhtalt demograafilistele põhjustele ka tööpuudus, juurdepääs eluasemele, teenuste nappus, digitaalse ühendatuse puudumine, territoriaalne eraldatus, raskused seoses suhtlemise ja vaba aja veetmisega, bürokraatia, vertikaalsete meetmete võtmine ilma süsteemse ülevaateta asjaomasest piirkonnast ning pessimistlik suhtumine oma elupiirkonda;

6. rõhutab, et kaks peamist demograafilist probleemi – vananemine ja rahvastikukadu – süvendavad vastastikku teineteist, tekitades hulga kahanevaid piirkondi, mida iseloomustavad madal sündimus, pikem oodatav eluiga, negatiivne rändesaldo ja surve kohaliku või piirkondliku omavalitsuse rahandusele. See on negatiivne suundumus, mis vastavalt 2060. aasta prognoosidele lähikümnenditel laieneb ja kiireneb. Teistes piirkondades valitseb vastupidi aga ülerahvastatus, mis koormab avalike teenuste osutamist. See olukord nõuab asjakohast territoriaalset tasakaalustamist;

Demograafiliste muutuste mõju eri riiklikele poliitikavaldkondadele

7. juhib tähelepanu asjaolule, et riigi tasandi avaliku sektori poliitikas peetakse sageli esmatähtsaks linnapiirkondade probleeme. Sellise olukorra lahendamiseks tuleb korrigeerida tasakaalustamatust, mis on tingitud maapiirkondade hülgamisest. Selleks on vaja andmeid, mis kajastavad neid mitmesuguseid probleeme, millega tuleb tegeleda ja mis kokku moodustavad üldise demograafilise olukorra kogu selle mitmekesisuses. Nimetatud teabe põhjal ja pärast probleemi asjakohast liigitamist saab võtta tõhusamaid meetmeid. Kavandatud meetmete eesmärk peab alati olema territoriaalne tasakaal ning neid tuleb kohandada iga piirkonna vajaduste ja probleemidega. On piirkondi, mis kannatavad rahvastikukao all, ja ka piirkondi, mis on üle koormatud vastupidise nähtuse tõttu (juurdepääs eluasemele, surve avalikele teenustele, ebaseaduslik sisseränne jne);

8. tuletab meelde, et demograafiliste probleemidega – eelkõige sündimuse ja tööjõu vähenemisega – tegelemine nõuab terviklikku süsteemset käsitlusviisi. Komitee juhib sellega seoses tähelepanu ka oma hiljutistele arvamustele demograafia poliitikavahendite ([1]) ning seadusliku rände ja talentide ligimeelitamise kohta Euroopa Liitu ([2]);

9. rõhutab, et demograafilised probleemid mõjutavad kohaliku majanduse konkurentsivõimet ja vastupidavust. Rahvastiku vananemine ja ajude äravool (eriti noorte lahkumine) pärsivad tootmissüsteemides põlvkondade vahetumist, sest tekivad talentide puudusest tulenevad arengulõksud, mida näitab tööjõu kiire vähenemine ja kvalifitseeritud töötajate väike osakaal. See on murettekitav primaarsektoris, mille vastu tuntakse ühiskonnas vähem huvi;

10. soovitab ühtekuuluvuspoliitika raames tõhusalt integreerida keskkonnapoliitika rahvastikukao vastu võitlemise poliitikaga, võttes arvesse viimase mõju esimesele. Komitee juhib tähelepanu sellele, et rahvastikukadu ja majandustegevusest loobumine maapiirkondades soodustavad põllumajanduse elurikkuse vähenemist ja maastike muutumist. See võib tekitada ohte kliimamuutuste kontekstis, kus loodusõnnetuste, näiteks tulekahjude tekke võimalused üha kasvavad. Komitee rõhutab seepärast, et maapiirkondade elavdamise ja rahvastikukao vältimise strateegiates tuleks keskenduda sellele, et muuta kestlik põllumajandus ja metsandus noorte põllumajandustootjate ja metsandusettevõtjate jaoks atraktiivseks. See tähendab muu hulgas selliste mitmekesiste loodussõbralike tavade edendamist nagu agrometsandus ja looduslähedane metsandus;

11. juhib tähelepanu sellele, et Letta aruande kohaselt peab kõikjal Euroopas olema tagatud paigalejäämise vabadus. Seega, arvestades teatavate piirkondade demograafilisi raskusi, peavad pädevatel asutustel olema vahendid, mis aitavad neil, kes otsustavad viia ellu oma tegevust asjaomastes piirkondades, eelkõige VKEdel, areneda ja konkureerida Euroopa ühtsel turul. Lisaks, nagu on rõhutatud Draghi aruandes, on Euroopa majandusmudeli konkurentsivõime ja edu tagamiseks vaja piisavalt töötajaid, kes on kohanenud rohe- ja digiüleminekuga. See on võimalik ainult siis, kui investeeritakse tasakaalustatud ja õiglasel viisil meetmetesse, mille eesmärk on lahendada demograafilisi probleeme kogu Euroopas;

12. rõhutab tungivat vajadust tervikliku arengupoliitika järele, mis edendaks elujõulisi, kaasavaid ja vastupanuvõimelisi maakogukondi ning vastaks nende praeguste (sh pereloomise sooviga elanike) ja võimalike tulevaste elanike vajadustele. Komitee märgib, et demograafilises üleminekus ja ühtekuuluvuspoliitikas on väga tähtis naiste roll. Terviklik sootundlik lähenemisviis võimaldab vältida sotsiaalse ühtekuuluvuse soolist paradoksi, soodustades stsenaariumi, mis tagab naistele võimaluste, kodanikuaktiivsuse ja osaluse mõttes võrdse positsiooni. Komitee juhib samuti tähelepanu sellele, et seaduslik ränne ja rändajate tõhus integreerimine aitavad leevendada survet tööturul, vähendades oskuste nappust ja tööjõupuudust ning aidates kaasa demograafilises languses olevate piirkondade majandusarengule;

([1]) Euroopa Regioonide Komitee arvamus – Demograafilised muutused Euroopas: poliitikavahendid (ELT C, C/2024/7062, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7062/oj).

([2]) Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Seaduslik ränne. Oskustööliste ja andekate inimeste meelitamine ELi“ (ELT C 79, 2.3.2023, lk 59).

13. juhib tähelepanu sellele, et paljud piirialad kannatavad ebaproportsionaalselt suurte demograafiliste probleemide all võrreldes riigi keskosas asuvate ja pealinnapiirkondadega, ning rõhutab, et piiriülene koostöö ja eelkõige piiriülesed avalikud teenused võivad aidata piirialadel pakkuda kodanikele paremaid teenuseid ja parandada märkimisväärselt elukvaliteeti nendes piirkondades, leevendades nende demograafilisi probleeme. Komitee nõuab seepärast suuremaid investeeringuid Interregi piiriülese koostöö tegevussuunda osana ELi piirkondade demograafiliste probleemide lahendamise strateegiast. Komitee rõhutab sellega seoses ka koostalitlusvõime edendamise tähtsust;

14. juhib tähelepanu sellele, et info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) avab demograafilises languses olevatele piirkondadele, eelkõige maapiirkondadele, hulgaliselt võimalusi. Kaugtöö, kaugmeditsiin, digitehnoloogia kasutus ja protsesside automatiseerimine võivad aidata muuta need piirkonnad atraktiivsemaks ja suurendada nende konkurentsivõimet. Arukate külade lähenemisviis aitab takistusi ületada ja potentsiaali ära kasutada ning annab andmete kogumise ja töötlemise vahendi, mis aitab asjaomaseid piirkondi juhtida ja korraldada. Ühtekuuluvuspoliitika peab võimendama IKT kui ümberkujundava vahendi pakutavaid võimalusi;

15. rõhutab, et demograafiliste probleemide lahendamiseks on vaja edendada aktiivset kuulamist ja kõigi sidusrühmade tõhusat osalemist, luues uusi mitmetasandilise valitsemise raamistikke, mis suudavad säilitada, tugevdada ja võimestada kohalikke kogukondi kui tuleviku tagatist. Selles protsessis on tähtsad kogukonna juhitud kohaliku arengu raames toimivad kohalikud tegevusrühmad. Üks näide edukatest maapiirkondade algatustest demograafiliste probleemide lahendamiseks on ka LEADERi programmid;

Demograafilise ülemineku piirkonna mõiste ja selle strateegiline väärtus

16. märgib, et demograafilise ülemineku piirkondade kindlaksmääramine on hädavajalik, et integreerida demograafiline vaatepunkt ühtekuuluvuspoliitikasse ja selle vahenditesse. Sellega seoses tuletab komitee meelde, et ELi toimimise lepingu artiklis 174 rõhutatakse, et EL tugevdab oma majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust piirkondades, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused. Selle määratluse eesmärk on hõlbustada demograafilisi muutusi tõhusalt käsitlevate asjakohaste meetmete mõistmist ja vahetamist kogu ELis. See ei asendada seni kasutatud piirkonnakategooriaid;

17. rõhutab, et on oluline kasutada praegust hindamist selle küsimuse analüüsimiseks ja ulatuse väljaselgitamiseks. See võimaldaks koostada mõiste „demograafilise ülemineku piirkond“ asjakohase määratluse ja võtta selle järgmisel perioodil kasutusele;

18. juhib tähelepanu sellele, et demograafilise ülemineku piirkondade kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta tavapärasest erinevaid näitajaid, muu hulgas rahvastiku muutumist ja tihedust, hajaasustust, vanemate inimeste (>65aastaste) ja laste (<5aastaste) osakaalu, piirkonna kõrgust merepinnast ja keskmist kallet ning juurdepääsu olulistele teenustele, nagu tervishoid, haridus, lapsehoid ja eakate hooldus, puuetega inimeste abistamine, sotsiaaleluruumid, politsei- ja õigusteenused. Piirkondade kindlaksmääramisega peab kaasnema nende liigitamine vastavalt piirkonna tervishoiu tasemele ja demograafiliste probleemide tõsidusele;

19. tuletab meelde, et demograafilise ülemineku piirkonnad aitavad kaasa ELi strateegilisele autonoomiale. Need on olulised energiapöörde ja tööstusliku üleminekuga tegelemiseks ning samuti selliste ökosüsteemide kaitsmiseks, mis on olulised elurikkuse ning meie toidualase sõltumatuse ja toiduga kindlustatuse jaoks;

20. võtab teadmiseks praeguse geopoliitilise konteksti mõju teatavate ELi piirkondade juba praegu kehvale demograafilisele olukorrale (näiteks välispiirialadel) ja sellest tingitud struktuurse tasakaalustamatuse süvenemise. Sellega seoses on elanikkonna tasakaalustatud jaotumine kogu territooriumil oluline kaitsevahend meie piiride julgeoleku ja kaitse tagamiseks;

21. tuletab meelde, et ühtekuuluvuspoliitika suur ülesanne on tagada, et Euroopas toimuvatel üleminekutel ei jäetaks kõrvale ühtegi piirkonda ega elanikku. Kahel kiirusel arenevate piirkondadega Euroopa tekitab n-ö rahulolematuse geograafiat, mis õõnestab ELi aluspõhimõtteid. Ühtekuuluvuspoliitika tõhus rakendamine muudaks selle n-ö võimaluste geograafiaks ([3]);

([3]) Rural Well-being : Geography of Opportunities | OECD iLibrary.

22. märgib, et ühtekuuluvuspoliitika meetmetel on potentsiaal viia tööstuses, keskkonnas ja ühiskonnas ellu põhjalikke muutusi. Need aitavad laiendada esmatähtsaid teenuseid, mobiilseid teenuseid ja samuti olulist taristut – kanalisatsioon, põhiharidus, ühendatus ja tervishoid –, et tagada piirkondade atraktiivsus, ning aitavad kaasa elanikkonna, eelkõige noorte ja naiste püsimajäämisele ja ligimeelitamisele;

Demograafilised muutused ja piirkonnad

23. toonitab alt üles suunalise ja kohapõhise lähenemisviisi tähtsust demograafiliste probleemide lahendamisel, rõhutades samal ajal vajadust tagada väiksematele omavalitsustele ja territoriaalüksustele piisav haldussuutlikkus;

24. juhib tähelepanu sellele, et liikumine roheülemineku ja kliimaneutraalsuse suunas tähendab, et tuleb julgeda mõelda suurimale üleminekule, st territoriaalsele üleminekule, mis hõlmab nii rohe-, digi- kui ka demograafilist üleminekut. Selle eesmärk peab olema selliste uute territoriaalsete mudelite kasutusele võtmine, mis hülgavad vaid linnapiirkondades majanduse arendamise loogika. Detsentraliseeritud ja tasakaalustatud majanduskasv, mis tagatakse maakasutuse planeerimise ja territoriaalse strateegilise (mitmetasandilise) planeerimisega, kindlustab ühtekuuluvuspoliitika parema rakendamise ning samal ajal kõrvaldab rahulolematuse geograafia ja territoriaalse arengu lõksud;

25. toonitab vajadust kasutada demograafiliste probleemidega tegelemiseks asjakohast territoriaalset tasandit, mis jääb allapoole NUTS 3 tasandit, sest piirkonna tasandil jääb varjatuks sisemine territoriaalne tasakaalustamatus, mis tuleneb demograafiliste muutujate ebaühtlasest esinemisest. Komitee soovitab seepärast mitte jätta kasutamata võimalust, mida pakub praegune periood sellise lähenemisviisi kasutuselevõtuks. See võimaldab määrata asjakohaselt kindlaks territooriumid, mis vajavad demograafiliste probleemide lahendamiseks toetust, ning kavandada toetusprogramme nii, et neid oleks võimalik tõhusalt kasutada ka väikesemahuliselt kohalikul tasandil;

26. märgib, et funktsionaalsete alade piiritlemine annab võimaluse nii teada saada, kuidas demograafilised probleemid piirkondi täpselt mõjutavad, aidates diagnoosida ja kirjeldada demograafilise ülemineku piirkondi, kui ka luua territoriaalse raamistiku, mis sobib ühtekuuluvuspoliitika vahendite tõhusaks rakendamiseks;

27. juhib tähelepanu sellele, et funktsionaalsete alade piiritlemisega, eriti maapiirkondades, peavad kaasnema kogu ELis kohaldatavad elanikkonna ja esmatähtsate teenuste miinimumstandardid. Need teenused tuleb tagada, arvestades seejuures mõistlikku sõiduaega, mis kulub neile juurdepääsuks, et vähendada linna- ja maapiirkondade ebavõrdsust. Sellega seoses aitab ühtekuuluvuspoliitikaga taotletavale territoriaalsele lähenemisele kaasa see, kui kasutatakse strateegilist ruumilist planeerimist, milles arvestatakse rahvastikuprognoose ja mis on maakasutuse seisukohast ratsionaalne, ning võetakse taastamis- ja ülesehitusmeetmeid;

Vahendid demograafilise üleminekuga toimetulekuks eriti mõjutatud piirkondades

28. märgib, et kuigi tähelepanuväärne arv ühtekuuluvuspoliitika sekkumisvaldkondi võib aidata lahendada demograafilisi probleeme, muudab nende panuse hindamise keerulisemaks see, et puudub süsteem demograafilise mõjuga investeeringute jälgimiseks. Sellega seoses teeb komitee ettepaneku seada demograafiline üleminek poliitikaeesmärkide kõrval üheks ühtekuuluvuspoliitika valdkonnaüleseks eesmärgiks ning nende piirkondade puhul, mis oma programmides sõnaselgelt käsitlevad demograafilisi muutusi kui üldeesmärki, teostada seiret, mis täiendaks olemasolevat territoriaalset lähenemisviisi spetsiaalse hinnanguga mõju kohta, mida avaldavad demograafilise ülemineku tarbeks kavandatud sekkumised. Seejuures on kasulikud sellised näitajad nagu rahvastikutihedus, vanadusindeks, sündimus, rände kogusaldo, laste osakaal elanikkonnas ja juurdepääs esmatähtsatele teenustele, samuti konkreetsed majanduslikud ja sotsiaalsed näitajad (nt noorte tööhõive määr ja juurdepääs digiteenustele), et jälgida ühtekuuluvuspoliitika mõju demograafilise ülemineku piirkondadele;

29. märgib, et piirkondadel on sageli raske koostada rahastamisstsenaariume ja leida saadaolevaid vahendeid, ning rõhutab vajadust lihtsustada neile juurdepääsu ning tagada terviklikud ja lihtsustatud raamistikud, mis võimaldavad kasutada kõiki demograafilise üleminekuga tegelemiseks ja sellega kohanemiseks saadaolevaid vahendeid;

30. võtab arvesse, et integreeritud territoriaalsed investeeringud, mida peetakse vahendiks, mille eesmärk on toetada teatavasse geograafilisse piirkonda süstemaatiliselt integreeritud meetmete kogumit, on tõhus vahend ühtekuuluvuspoliitika potentsiaali ärakasutamiseks demograafiliste probleemide lahendamisel. Integreeritud territoriaalsete investeeringute rakendamine funktsionaalse piirkonna tasandil, koostades integreeritud territoriaalseid strateegiaid, on erakordne võimalus edendada kohapõhiseid poliitikameetmeid, mis suudavad vähendada ruumilist tasakaalustamatust ning edendada sotsiaalsel, majanduslikul, digitaalsel ja keskkonnaalasel kestlikkusel põhinevaid tasakaalustatud territoriaalseid mudeleid. Komitee rõhutab, et integreeritud territoriaalsed investeeringud on paljudes piirkondades edukaks osutunud, samal ajal kui teistes kasutatakse neid harva;

31. rõhutab vajadust sihtotstarbelise rahastamise järele, et tegeleda demograafilise üleminekuga ja sellega kohaneda. Avaliku sektori rahastamisallikaid tuleb täiendada erasektori vahenditega, et saavutada see mitmekordistav mõju, mis on vajalik demograafiliste probleemide tõsiduse tõttu. Komitee rõhutab samuti vajadust avaliku ja erasektori partnerluse järele, et arendada kohalikku taristut ja edendada selliste algatuste pikaajalist jätkusuutlikkust. Samuti on vaja viia olemasolevad rahalised vahendid kooskõlla vajadusega investeerida sellistesse olulistesse avalikesse teenustesse nagu tervishoid, haridus, eluase ja hooldusteenused. Lisaks tuleb tagada kooskõla digiüleminekuga, mida on vaja, et parandada demograafilise ülemineku piirkondade konkurentsivõimet ja atraktiivsust;

32. tuletab meelde, et kehtivates piirkondliku riigiabi suunistes on juba ette nähtud võimalus tõsta riigiabi piirmäärasid ja anda tegevusabi. Demograafilistest probleemidest tingitud raske olukorra tõttu on vaja viia need erandid kooskõlla ELi toimimise lepingu artikliga 174 ja käsitleda demograafilisi probleeme mõjutavaid eri aspekte, st mitte ainult väikest rahvastikutihedust, vaid ka näiteks rahvastiku äärmuslikku vananemist;

33. juhib tähelepanu sellele, et üks võimalus aidata kõige haavatavamaid piirkondi võiks olla võrdsustada suure rahvastikukaoga piirkonnad äärepoolseimate piirkondadega, pidades silmas viimaste jaoks kavandatud riigiabiga seonduvaid prognoose. Samuti tuleb piirkondliku riigiabi kaartidel nõuetekohaselt kajastada demograafilised probleemid allpool NUTS 3 tasandit. Raskete ja püsivate demograafiliste probleemidega piirkonnad tuleb tunnistada vähemalt eelnevalt kindlaksmääratud c-alaks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 alusel. Komisjon peaks kaaluma ka abi osakaalu suurendamist 5 %. See lisameede aitaks neisse piirkondadesse investeerivaid ettevõtteid;

34. tuletab meelde, et oluline on määrata ühtekuuluvuspoliitika raames kindlaks prioriteedid, millel on kõige tõhusam mõju demograafilise üleminekuga tegelemisele. Soovitav oleks näidata üles pühendumist demograafiliste probleemide lahendamisele sellega, et teatavates valdkondades suurendatakse kaasrahastamise määrasid. Sellega seoses ja kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga on üks ilmne näide Euroopa lastegarantii rakendamiseks kavandatud meetmed;

35. märgib, et maksustamine, peamiselt konkreetsetes olukordades ettenähtud soodustuste ja/või maksuvabastuste kaudu, võib olla väga oluline vahend rahvastikukao vastu võitlemisel kui üks võimalus kompenseerida elanikkonna raskusi kaupadele ja teenustele juurdepääsemisel;

36. märgib, et demograafilise ülemineku piirkonnad vajavad selle probleemiga tegelemist soodustavaid algatusi. Seepärast on väga oluline kavandada ja luua avatud andmeruume, et treenida tehisintellektil põhinevaid prognoosimudeleid. Need mudelid võimaldavad välja töötada andmetel ja usaldusväärsetel prognoosidel põhineva otsustussüsteemi, mida saab kasutada ruumiliseks ja strateegiliseks planeerimiseks ning mis muudab ühtekuuluvuspoliitika demograafiliste probleemide lahendamisel ja nendega kohanemisel tõhusamaks;

37. rõhutab, et on vaja suurendada teadlikkust probleemist ning et on olemas enda tõhusust tõestanud viisid selliste piirkondadevahelise koostöö ja partnerluse süsteemide loomiseks, mis hõlbustavad parimate tavade vahetamist. Komitee teeb seepärast ettepaneku luua demograafilise ülemineku piirkondade platvorm/seirekeskus, mida toetaks Euroopa Komisjon ning mis toimiks arutelufoorumina ja eelmistes punktides nimetatud meetmete edendajana;

38. tunnistab, et kuigi ühtekuuluvuspoliitika vahenditega juba töötatakse välja meetmeid, mis aitavad tegeleda demograafilise üleminekuga, tuleb rakendada mahukaid, integreeritud, paindlikke ja lihtsustatud eelarveridu, mis ei survesta haldussuutlikkust ega piira rahastamise haldamist, arvestades meie ees seisvate probleemide tõsidust.

Brüssel, 20. november 2024

Euroopa Regioonide Komitee
president
Vasco ALVES CORDEIRO